

UtvecklingsNAVET

”NUHETSBREV” Utvecklingsnav för platsberoende gymnasieskola • Dec 2025

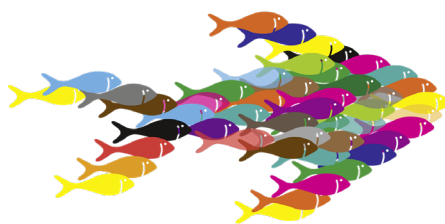
Studiebesök i Jokkmokk – värdefulla insikter och smarta lösningar

Under två intensiva dagar i november besökte en grupp skolledare, schemaläggare och administrativ personal, Lapplands gymnasium som består av skolor i i Gällivare, Jokkmokk, Kiruna och Pajala. Studiebesöket gav både inspiration och konkreta idéer för hur SLG kan ta nästa steg i arbetet för kostnadseffektivitet och platsberoende.

En viktig lärdom är att platsberoende undervisning kräver tydliga roller, fasta rutiner och en dedikerad fjärrsamordnare. Lapplands gymnasieförbund har fler år på nacken än Södra Lapplands gymnasieförbund, och har hunnit längre med att utveckla policies, coachande lektionsbesök och aktiviteter som ”fjärrdagar” för att stärka beredskap och skapa digital trygghet hos både elever och lärare.

Jämförelser av skolornas lärlingsprogram ledde till flera idéer och förslag på lösningar. Praktiska moment kan genomföras effektivt genom ett nära samarbete med branschen, vilket ger eleverna relevant spetskompetens.

Bristande juridiskt stöd för fjärrundervisning, samsyn kring handledarutbildning, och svårigheter med schemaläggning kopplat till långa avstånd och bristande kollektivtrafik, är gemensamma utmaningar. Vi behöver verkligen påverka lagstiftning och utveckla gemensamma riktlinjer för att stärka utbildningar i glesbygd – tillsammans!

Resultat från nulägesanalysen

Förstudien kopplad till ”Luspen” och ”TAG” gav oss ett bra underlag. Utifrån de definierade behoven kunde vi söka projektmedel från ESF – och få dem! Nästa viktiga steg var att ta fram ett ännu bredare underlag. Kartläggningar av nuläget för platsberoende gymnasieskola, fjärrundervisning och lärlingsutbildningar har nu gjorts för alla skolenheter. Med det i ryggen har vi en bra bild av var vi står och vad som behöver göras härnäst för att nå projektmålen.

Insikter som sticker ut!

En av de mest oväntade resultaten är att många medarbetare skattar sin digitala kompetens – och kollegornas – lägre än vi trodde. Samtidigt är engagemanget för målbilden högt, medan tron på att målbilden är realistisk, är betydligt svagare. Den kombinationen behöver vi ta på allvar!

För att lyckas med projektet krävs både stärkt digital kompetens och ökad tilltro till den egna förmågan samt realistiska målsättningar.

Nästa steg i projektet

Nulägesanalysen visar att projektgruppen behöver lägga krutet på att höja kompetens, stärka självkänsla och göra målbilden mer konkret. För att skapa ett Utvecklingsnav som bär hela vägen mot våra mål, krävs också rätt insatser! Så här ser planeringen ut i närtid.

4 dec Möte med projektgruppen, som omfattar temagrupperna: Forskning, IT/Teknik, Juridik och Lärning.

15 dec Möte med näringslivsråden i Storuman och Vilhelmina för att berätta om projektet och vidareutveckla lärlingsprogrammen.

8 jan Fortbildningsdag för alla

Vi lär oss mer om digital teknik och didaktik, både gemensamt och yrkesanpassat. Syftet med dagen är också att stärka självförtroende och skapa gemensamma målbilder. Mediacenter medverkar och vi håller till i Storuman.

Projektledare genom Region Västerbotten är Tomas Nybrand.

Delprojektledare för Södra Lapplands gymnasieförbund är *Inez Abrahamzon* och *Malin Svensson*. De är ansvariga för verksamheten i projektet, tillsammans med Centrum för hälsa i glesbygd, Umeå universitet och Mediacenter.

[Inez](tel:070-2410419): 070-241 04 19

[Malin](tel:072-2082536): 072-208 25 36

Nyhetsbrevet kommer ut varje månad. Där kan du läsa vad som hänt och vad som är på gång. Berätta gärna om nyhetsbrevet till andra.

Både om du vill ha – eller inte ha, nyhetsbrevet, [maila Malin!](mailto:maila.Malin)

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Projektet Utvecklingsnav för platsberoende gymnasieskola drivs av Region Västerbotten och medfinansieras av Europeiska unionen genom Svenska ESF-rådet inom Europeiska socialfonden Plus 2021-2027 (ESF+). Projektet är lokaliserat till region Övre Norrland.

Projektets syfte är att skapa likvärdiga förutsättningar för gymnasieutbildning för ungdomar i Västerbottens inland. Genom att utveckla platsoberoende undervisning vill vi öka tillgänglighet och närhet till utbildning – oavsett elevens bostadsort.

Mål

Att fler ungdomar ska kunna:

- Välja gymnasieutbildning på hemorten
- Få tillgång till både akademiska och yrkesinriktade program
- Förberedas för vidare studier och arbetsliv utan att behöva flytta

Bakgrund och utmaningar

I inlandskommuner som Vilhelmina och Storuman är tillgången till gymnasieutbildning begränsad.

Några av de största utmaningarna är:

Demografi: Små och utspridda elevgrupper

Lagar och styrning: Regelverk som inte är anpassade för glesbygd

Avstånd: Långa resor och bristande kollektivtrafik

Könsskillnader: Fler kvinnor än män studerar vidare

Urban norm: Glesbygden osynliggörs i samhällsdebatten

Socioekonomiska skillnader: Påverkar ungas valmöjligheter

Ovanstående faktorer bidrar till en "flyttkultur" bland ungdomar, som påverkar kompetensförsörjning för näringsliv och offentliga aktörer samt befolkningsutvecklingen på ett negativt sätt. Bättre anpassade utbildningar efter lokala behov är en del av lösningen.

Samverkansparter

[Södra Lapplands gymnasieförbund \(SLG\)](#)

Ansvarar för gymnasieutbildningarna i Vilhelmina och Storuman och har initierat projektet utifrån en förstudie.

[Umeå universitet \(Pedagogiska institutionen\)](#)

Bidrar med forskning och utveckling inom fjärrundervisning.

Fokusområden

Projektet adresserar utmaningar inom kompetensförsörjning och utbildning i glesbygd genom tre huvudsakliga insatsområden:

1. Organisationsutveckling och platsoberoende lärande

- Identifiera hinder och ta fram handlingsplaner
- Skapa flexibla skolorganisationer för fjärrundervisning

2. Undervisningsmetoder och digital teknik

- Kompetenshöjande insatser för lärare
- Test och utvärdering av ny digital teknik

3. Tillgång till akademiska- och yrkesprogram

- Utreda tidigare erfarenheter från Luspengymnasiets forskningsprofil
- Samverka med näringslivet och offentliga aktörer, för att möjliggöra yrkesutbildning på hemmaplan

Projektorganisation

Projektägare: Region Västerbotten

Projektledare: Tomas Nybrand, Region Västerbotten

Delpjektledare: Inez Abrahamzon och Malin Svensson, Södra Lapplands gymnasieförbund

[Centrum för hälsa i glesbygd \(CHG\)](#)

Samarbetar kring digitalisering och kompetensförsörjning.

[Region Västerbotten \(Mediacenter\)](#)

Tillhandahåller teknisk kompetens för fjärrundervisning.

UtvecklingsNAVET